

Vědci představili studii věnovanou návratu zubrů do České republiky

Tisková zpráva – 30. 1. 2013

Praha – Česko patří k evropským zemím, které mají velmi vhodné podmínky pro návrat ohrožených zubrů do volné přírody. Dnes to uvedli odborníci, kteří představili studii Návrat zebra evropského do České republiky. Tu vydala ochránářská společnost Česká krajina ve spolupráci s experty Biologického centra Akademie věd České republiky, Jihočeské Univerzity České Budějovice a Ústavu biologie obratlovců Akademie věd ČR.

„Zubři se v posledních desetiletích vrátili do přírody v mnoha zemích, které mají obdobné podmínky, jako Česká republika,“ uvedl ředitel společnosti Česká krajina Dalibor Dostál. Studie tak vyvrací tradiční mýtus, že zubři potřebují rozsáhlé oblasti hlubokých, listnatých lesů. „Například v Litvě žije stabilní populace zubrů v mozaikovitě kulturní krajině s fragmenty lesů, loukami a zemědělskými kulturami,“ upozornil spoluautor studie Miloslav Jirků z Biologického centra Akademie věd ČR. Populace zubrů v Bělorusku rovněž prosperují v porostech jehličnatých lesů, které tvoří převažující podíl dřevin také v tuzemsku.

Nejnovější zahraniční výzkumy ukazují, že střední Evropa, jejíž je Česká republika součástí, je pro rozšíření zubrů mnohem vhodnějším regionem, než se donedávna předpokládalo. Vědci totiž nově výrazně omezují odhadované rozšíření tohoto druhu v západní, jižní a severní Evropě právě ve prospěch Evropy střední a východní.

O rozšíření zubrů na území České republiky dodnes svědčí řada místopisných názvů. Hned tři jména obcí Zubří (v okresech Vsetín, Chrudim a Žďár nad Sázavou), Zubrnice (okres Ústí nad Labem) nebo vodních toků Zubřina, Zubřinka a podobně. Zubr se nachází také ve znaku významných šlechtických rodů, například pánů z Pernštejna (měl ve znaku černou hlavu zebra se zlatým provazcem protaženým chřípím) nebo Auerspergů (vzpínající se zebra).

Návrat zebra do české přírody není důležitý jen proto, aby se tuzemská černá kniha vyhubených druhů ztenčila o jednu kapitolu. Má význam také pro stovky dalších ohrožených druhů. „Souvisí to s posunem v pohledu na velké kopytníky. Ti přestali být vnímáni jen jako cíl ochránářských snah, a stále více se o nich uvažuje jako o prostředku k managementu původní evropské krajiny, především bezlesí a otevřených lesů,“ konstatuje spoluautor studie Martin Šálek z Ústavu biologie obratlovců Akademie věd ČR.

„Záchranou tohoto působivého kopytníka jsme uchovali pro Evropu i největšího v historické době žijícího kopytníka – typického spásače, který může být použit pro komplexní, efektivní, přitom levnou ochránářskou péči při udržování přirozeného bezlesí a samotné krajinné mozaiky v řadě evropských regionů, včetně vybraných oblastí v České republice,“ navázal autor předmluvy Jan Robovský z Katedry zoologie Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Mezinárodní studie identifikovaly v České republice nejméně čtyři oblasti vhodné pro návrat zubrů do volné přírody. Loni byli zubři vypuštěni do obory Židlov v bývalém vojenském výcvikovém prostoru Ralsko, ve volné přírodě se však v tuzemsku zatím nevyskytují. Česká republika se přitom přijetím závazné směrnice Směrnice o stanovištích 92/43/EHS (European Habitats Directive) oficiálně zavázala vážně zvážit a podporovat navrácení původních vyhynulých druhů do volné přírody. V rámci této úmluvy je navíc zebra jedním z nemnoha

celoevropsky prioritních druhů. Česká republika se po desetiletí významně podílela na záchraně tohoto druhu. Zoologické zahrady odchovaly desítky mláďat. V rámci někdejšího Československa byla země druhá na světě hned po Polsku v počtu odchovaných zvířat.

Zubr je největším volně žijícím suchozemským obratlovcem Evropy. Samci dosahují hmotnosti 530 až 920 kilogramů, samice téměř o polovinu méně. Na počátku 20. století se druh dostal na pokraj vyhynutí. Po první světové válce byly vyhubeny obě volně žijící populace, na Kavkaze a v polské Bělověži, a druh přežil jen díky chovu v zajetí. Díky reintrodukčním projektům se zubr vrátil do řady zemí Evropy: Polska, Ruska, Litvy, Španělska, Běloruska, Německa, Slovenska a na Ukrajinu. Reintrodukce se chystají například v Nizozemí, Srbsku, Rumunsku a návrat zubra by mohl být jedním ze způsobů, jak Českou republiku zařadit do první ligy v ochraně životního prostředí.

Celá studie je ke stažení na adrese: <http://www.ceska-krajina.cz/navratzubru>

Studie přináší na 120 stranách řadu novinek o biologii zubrů, které jsou v českém prostředí publikovány vůbec poprvé, a kompletně mapuje historii chovu v České republice v zoologických zahradách i soukromých chovech, včetně unikátních snímků od 40. let 20. století do současnosti. Především však komplexně analyzuje případný ochranný přínos návratu zubra na naše území. Uvádí také seznam a charakteristiku nevhodnějších lokalit pro návrat tohoto druhu do volné přírody. Vznik studie finančně podpořila společnost Ekospol.

Kontakty:

Miloslav Jirků, Biologické centrum Akademie věd ČR, České Budějovice
739 014 817, miloslav.jirku@seznam.cz

Martin Šálek, Ústav zoologie obratlovců Akademie věd ČR, Brno
777 595 318, martin.sali@post.cz

Jan Robovský, Katedra zoologie, Přírodovědecká fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
608 907 662, jrobovsky@seznam.cz

Dalibor Dostál, Česká krajina
606 635 303, dalibor.dostal@seznam.cz

O společnosti Česká krajina: Ochranařskou společností Česká krajina (www.ceska-krajina.cz) založil v roce 2007 Dalibor Dostál, politolog, novinář a bývalý šéfredaktor celostátní redakce Deníku. Jako novinář se dlouhodobě věnoval právě tématům ochrany přírody, životního prostředí, ale i filantropie a neziskového sektoru. Za to obdržel v roce 2009 Poděkování Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové a v roce 2011 cenu Mediální čin roku od Nadace OKD. Spolupracuje s Fórem dárců, je členem poroty Starosta roku, členem novinářské poroty ceny Via Bona a členem hodnotící komise občanského sektoru v ČR pro USAID.